

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ «ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ»

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 1

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης δυναμώνει η ανάγκη να λαμβάνονται δύσκολες και γρήγορες αποφάσεις. Η πολιτική μπορεί να ανταποκριθεί με δύο τρόπους σε αυτή την πίεση επιτάχυνσης: Είτε με αύξηση της δημοκρατίας, της λαϊκής συμμετοχής και της εμπιστοσύνης στους δημοκρατικούς θεσμούς, είτε με αυταρχικές πρακτικές. Οι τελευταίες έχουν ως αφετηρία τους την επίκληση της «εξωτερικής πίεσης» της κρίσης και της «απαιτήσης» να μιλήσουν «οι ειδικοί» και όχι ο λαός. Συνολικά, εντείνεται η τάση οι αποφάσεις να λαμβάνονται από έναν όλο και πιο μικρό κύκλο ανθρώπων. Τάση που έχω ονομάσει ως «εσωτερικευση» του πολιτικού συστήματος.

Επί παραδείγματι, ακόμα και αν οι αποφάσεις ψηφίζονται τυπικά στη Βουλή, ουσιαστικά η τελευταία απλά πειθαρχεί σε αποφάσεις που έχουν ληφθεί ήδη στο υπουργικό συμβούλιο. Αλλά και το τελευταίο τείνει όλο και περισσότερο να περιορίζεται στην υιοθέτηση πολιτικών που έχουν διαμορφωθεί σε ένα μικρό κύκλο υπουργών και συνεργατών του πρωθυπουργού.

Αντίθετα με την υπάρχουσα πρακτική, κατά τη γνώμη μου, όταν το σύστημα βρίσκεται σε κρίση, αυξάνει η ανάγκη να δίνονται λύσεις στα προβλήματα που προκύπτουν, με ακόμη περισσότερη δημοκρατία. Στο βαθμό που δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο, και συνακόλουθα παραβιάζονται προεκλογικές δεσμεύσεις, όλο και μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού τείνουν προς την απόσυρση από τη σφαίρα του νόμιμου δημόσιου βίου. Η απόσυρση αυτή μπορεί να είναι αποτέλεσμα κατάθλιψης, παραίτησης, εσωστρέφειας. Αλλά και της αίσθησης ότι δεν υπάρχουν θετικές λύσεις εντός των υπάρχοντων πλαισίων. Σε αυτή την τελευταία περίπτωση ένα τμήμα της κοινωνίας μπορεί να φλερτάρει με τη βία. Όταν η δημοκρατία όχι μόνο δεν αναπτύσσεται, αλλά σε ένα βαθμό υπονομεύεται, τότε φαντάζει η κήρυξη του άμεσου πολέμου στο σύστημα ως μια εναλλακτική διέξοδος.

Δίπλα στους ανθρώπους που είναι ψυχολογικά καταναγκαστικοί και πιστεύουν ότι έχουν δικαιώματα ζωής ή θανάτου επί τρίτων, αρχίζουν να υιοθετούν μεθόδους βίας εκείνοι οι απελπισμένοι πολίτες που δεν βλέπουν να υπάρχει τρόπος να αλλάξει κάτι στις υπάρχουσες συνθήκες, με τους υπάρχοντες κανόνες. Ακόμα δε και αν πιστεύουν στις δημοκρατικές διαδικασίες, διαπιστώνουν συχνά ότι δεν είναι δυνατή η αξιοποίησή τους, διότι οι κατέχοντες τις υπονομεύουν ή, έστω, τις περιορίζουν. Σε αυτή την περίπτωση νιώθοντας αδιέξοδο μπορούν εύκολα να πιστέψουν ότι η λύση βρίσκεται στη βίαια επιβολή άλλων επιλογών από τις κυρίαρχες. Να αναζητήσουν χώρους «αυτονομίας» και να θεωρήσουν ότι ακόμα και η τρομοκρατία αποτελεί μια πρότερη απάντηση στα αδιέξοδα που νιώθουν.

Η τρομοκρατία μπορεί να γεννηθεί από ακραίες ψυχοπνευματικές αντιλήψεις συγκεκριμένων προσωπικοτήτων. Αλλά, ταυτόχρονα, μπορεί να είναι προϊόν της αίσθησης ότι δεν υπάρχουν λύσεις στο υπάρχον θεσμικό σύστημα και δια μέσου αυτού. Σε μια τέτοια περίπτωση η έλλειψη ή ο περιορισμός της δημοκρατίας αποτελεί τροφοδότη ακραίων επιλογών. Γι' αυτό η ανάπτυξη της δημοκρατίας είναι άμεσα αναγκαία σε συνθήκες κρίσης, ως όπλο αποτροπής της μετατροπής της οικονομικής κρίσης σε κρίση των δημοκρατικών θεσμών. Σήμερα η χώρα ακριβώς λόγω των δυσκολιών που αντιμετωπίζει, χρειάζεται την ενίσχυση της δημοκρατίας. Αντίθετα, το τελευταίο που θα χρειαζόταν είναι ο περιορισμός

της στο όνομα των απαιτήσεων της κρίσης, πράγμα που ήδη γίνεται και η αυταρχική αντιμετώπιση των συνακόλουθών της, παγίδα που μπορεί να επανεμφανιστεί.
ΝΙΚΟΥ ΚΟΤΖΙΑ Συγγραφέα, καθηγητή του Πανεπιστημίου Πειραιά, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 4
ΙΟΥΛΙΟΥ 2010

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

25 Μονάδες

B.1. «Όταν η δημοκρατία όχι μόνο δεν αναπτύσσεται, αλλά σε ένα βαθμό υπονομεύεται, τότε φαντάζει η κήρυξη του άμεσου πολέμου στο σύστημα ως μια εναλλακτική διέξοδος.» Να σχολιάσετε την παραπάνω περίοδο σε μια παράγραφο 80-90 λέξεων.

15 Μονάδες

B.2. «Αντίθετα με την υπάρχουσα πρακτική, . . . ως μια εναλλακτική διέξοδος.» : να αναφέρετε τους τρόπους ανάπτυξης της συγκεκριμένης παραγράφου.

4 Μονάδες

B.3. «Δίπλα στους ανθρώπους . . . στα αδιέξοδα που νιώθουν.» : ποιος είναι ο τρόπος πειθούς της συγκεκριμένης παραγράφου; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

6 Μονάδες

B.4. α) «Η τρομοκρατία μπορεί να γεννηθεί από ακραίες ψυχοπνευματικές αντιλήψεις συγκεκριμένων προσωπικοτήτων.» : να αναγνωριστεί η σύνταξη της συγκεκριμένης περιόδου και να μετατραπεί στην αντίθετή της.

3 Μονάδες

β) Να βρεθούν τρία δείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας στο κείμενο.

3 Μονάδες

B.5. Τυπικά υπονομεύουν : να γραφεί μία περίοδος λόγου για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις.

4 Μονάδες

Γ. Στο κείμενο προβάλλεται η ανάγκη ενίσχυσης της δημοκρατίας, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης. Σε ομιλία σας στη Βουλή των Εφήβων (500-600 λέξεων) να καταδείξετε ποιοι παράγοντες αναστέλλουν την ομαλή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος και να προτείνετε τρόπους με τους οποίους το σύγχρονο σχολείο μπορεί να ενισχύσει τη δημοκρατική συνείδηση και συμπεριφορά των νέων.

40 Μονάδες